

[zaplatil], což se mu zdálo, a tu u věčnou robotu na ten rybník potomkom lidí své uvedl a lidský budoucí škudce byl, pověťrice dobré kazil, na lidi tudy nemoci těžké uvozuje... 'I volá naléhavě ku pokání pány stejně jako chudé; pány, aby se pokorili, svých marností litovali a je napravovali, [a raději si předkládali pravou důstojnost duchovního urození z víry, z milosti Boží, v němžto rovnost záleží... v němž nic nemá jeden před druhým, leč co víc z toho [duchovního] rodu dobrého učiní neb trpělivě podstoupí. V němž chudí mají prvně právo podlé toho jakož die: „Blahoslavení chudí, neb jich jest království nebeské“ [Luk. 6, 20] a sv. Jakub [2, 5]. „Chudé vyvolil Bůh na tomto světě bohaté u více a dědice království Božieho.“

Lukáš vyslovuje odhodlání Bratří raději se odříci vlašných údů a sloužiti Bohu v počtu sebe menším nežli nésti vinu za [buzení Božího] hněvu proti Jednotě těmi, kteří nechťi být Božího zákona poslušni. Statečná to odpověď v situaci zevně tak nebezpečné, která proti vůli nepřátel měla Jednotě pomoci k pročištění a k utvrzení.

Bratři si byli vědomi, že jejich práce není bez vnitřních překážek. Lukáš psal o vnitřním stavu Jednoty při vši nadějnosti kriticky ve spise „O obnovení církve svaté“ [rovněž r. 1510]: Brány pekelné pokoušejí se rušit dílo obnovení církve, které se v Jednotě koná, a ohrožují ji hříchy duchovními [bludy, neláskou], tělesností, marnostmi světa, které pronikají do Jednoty skrze osoby urozené i skrze řemeslníky. Jindy konstatuje on i Úzká rada, že se bratrským rodičům nedaří vždy přivést do Jednoty a vnitřně pro její život získat vlastní děti. Ale ujišťuje se Boží pomocí, že Jednota tyto svody přemůže. Mezi její prostředky k tomu náleží ovšem kázeň. Ani v této době od ní Bratří neustávali; spíše bylo třeba mírnit příliš přísný postup některých kněží [1515].

O přítomné Boží pomoci a o jeho soudu ujišťovali se Bratří *úmrťm svých předních nepřátel*, kteří v několika letech jeden po druhém nenadále umírali. Vykládali tak již smrt královny Anny při narození syna Ludvíka [1506]. Proti tomu o králi věřili, že se proti Bratřím staví jen pod tlakem svých rádců. Bratrská

historiografie se zastavovala se zálibou u těchto událostí, vzdobujíc je nejednou vzdělavatelnou legendou.

Bratřím přišlo vhod jak další oslabení královské moci v Čechách, kterou Vladislav téměř docela postoupil správě země z řad šlechty, tak osobní napětí mezi předními zemskými úředníky. Byli mezi nimi ostatně i jejich příznivci, kteří vyvažovali moc Lva z Rožmitálu, proti Bratřím tak zaujatého. Pan Rendl z Oušavy zůstával Jednotě platně nakloněn; jeho dcera byla Sestrou. I rozpory mezi pány a městy zvyšovaly politický neklid, který znemožňoval jednotné provádění královských mandátů.

Když se Bratřím nedostalo svobodného slyšení a král na jejich listy neodpovídal, vydali obsáhlou obranu celého svého učení, B. Lukášem již dříve připravenou, v latinském překladu. Tato jejich *Apologia sacre scripture*, vytištěná v nepatrném počtu jednoho sta výtisků v Norimberce r. 1511, šířená bezděky i refutací, s níž proti ní vystoupil lipský theolog Jeronym Dungersheim, stala se prvním, a to velmi působivým vyznáním víry Bratří, určeným zahraniční veřejnosti. S jejími ohlasy setkáváme se pak často, především u samého Luthera.

Mučednickou smrt vytrpěl v letech po Jakubském mandátu, pokud víme, jediný Bratr *Ondřej Polívka*, žijící v Kutné Hoře. Maje ženu nejednomyslnou [t. j. nikoli ze Sester], trpěl doma mnoho nesnází, když po delším hledání našel cestu do Jednoty. Manželka jej chtěla z pikartství vymanit; oznámila jej kněžím a B. Ondřej se dal přinutit k chození do kostela podobojí a klaněl se tu s druhými před hostií. Mučivé výčitky svědomí jej po čase přiměly k tomu, že se s celým rozmyslem vystavil smrti: v kostele při mši hlasitě protestoval proti klekání před „modlami chleběnými“. Za tento čin, jenž by mu byl i jindy přivodil nejtěžší trest, byl upálen [1511]. Bratři zařadili jeho příběh do svého martyrologia.

Z kněží byl o dvě léta později zatčen a hladem málem k smrti umořen B. *Jiřík Volyňský* ve Strakonících na panství velkého převora maltézských křižovníků Jana z Rožmberka. Zdá se, že se vůbec neskrýval. K vězení, o němž věděl, že má končit